Menyasszonypohár

Ötvösgyűjtemény

Leltári szám:	19045
Alkotó:	Ruel, Jörg (1598 - 1625)
Készítés ideje:	1600 KÖRÜL
Készítés helye:	Nürnberg
Jelzés:	alján nürnbergi hitelesítőjegy és IR mesterjegy (Rosenberg 3, Nr. 4086/d)
Anyag:	aranyozott ezüst
Technika:	cizellált; poncolt; trébelt; vésett díszítés
Méretek:	magasság: 16,5 cm talpátmérő: 8,1 cm súly: 184,9 g

A manierizmus kuriózumokra fogékony szellemisége érhető tetten e rendhagyó megjelenésű serlegen. Formája előkelő nőalakot mintáz, melynek arányaiban megnövelt, harang alakú szoknyája pohárként szolgált. Ezt hosszan lelógó cizellált szalagok tagolják. Alul sávokba rendezett indás-nagyvirágos poncolt díszítést, továbbá két kartusba foglalt ökörfej-, illetve hármas halmotívum-vésetet, valamint H W V L és I G K betűket találunk. A nőalak felsőteste mechanikus szerkezetet rejt, mely karjai mozgatására szolgál, s a hátán kiálló forgatható kulccsal hozható működésbe. A figura feje és kihajló, díszes csipkegallérja lecsavarható, ám ez csupán a szerkezethez való hozzáférést biztosítja. A nőalak ölelő kéztartása vélhetően egy további, kisebb pohár tartására szolgált, ez azonban mára elveszett.

A menyasszonypohár (*Jungfrauenbecher*) voltaképpen kettős serlegféle, amely a 16. században, német földön alakult ki. A tárgytípus szokásos formájában a nőalak szoknyája alkotja az öblösebb poharat, míg másik része kisebb, tengelyen forgó és dézsát utánzó edény, melyet a hölgy két kezével feje fölött tart (ld. itt). Az ilyen figurális poharak főként menyegzőkön voltak használatosak. Tréfás szerepük abban állott, hogy amikor a kettős pohár mindkét részét színültig megtöltötték borral, az öblösebb edényből a férfi a bort az utolsó kortyig kiinni tartozott, méghozzá anélkül, hogy a kisebbikből eközben egy csepp is kiömlött volna. Ekkor a poharat hölgyének nyújtotta át, aki a kisebb edényke tartalmát ürítette ki. A németországi divat a hazai német ajkú népesség, főként az erdélyi szászok révén Magyarországra is eljutott, így az ilyen poharak bőséges számmal terjedtek, sőt itt is készültek belőlük. Mindezek alapján darabunkat – különösen jelen hiányos állapotában – talán helyesebb lenne "vőlegénypohárnak" nevezni. A hölgy ölelő kéztartásából arra következtethetünk, hogy e példány a tárgytípus egy kevésbé elterjedt változatát képviseli.

Irodalom

- Simonyi István, Pandur Ildikó, Békési Éva: *Reneszánsz ötvöskincsek. Az Iparművészeti Múzeum kiállítása*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2008. - Nr. 5.
- a kiállítást rendezte: Szilágyi András, Békési Éva: *Nürnbergi ötvösmunkák: XV-XIX. század*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1992. - Nr. 19.
- Szerk.: Pulszky Károly, Radisics Jenő: *A magyar történeti ötvösmű-kiállítás lajstroma*. Franklin Társulat, Budapest, 1884. - III. terem, p. 52., Nr. 48.
- *Nürnberger Goldschmiedekunst 1541-1868*, Band I, Teil 1. Germanisches Nationalmuseum, Nürnberg, 2007. - p. 365. Nr. 11.

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum